

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mărcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminét'a.

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32

Locuanti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespunđintii regulari ai „Federatiunii“

Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 60 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:

4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 20 mart. 1868.

„Curierulu Rinanu“ anuncia că regele Prussiei se va duce in lun'a lui iuniu la Ems, unde va primi visită imperatului Napoleonu, — diurnalele observa că nu e neci una cauza d'a crede acesta noutate mai multu decâtu ceea ce vestesce caletori'a imperatului Napoleonu la Berolinu si la San-Petropole. — De alta parte una scire electrica d'in Berolinu ni aduce una noutate mai de credintu, că principale reg. de Prussia, va merge dupa serbatorile Pasce'oru in Italia unde va asistă la actulu de casatoria alu principelui ereditariu Umberto. Principele prussianu se va intalni acolo cu principele Napoleonu, carele inca va plecā pre acelu tempu ca sē asiste la cunun'ia cumnatului sēu. Se intielege de sine că acestoru caletorie nu se atribuesce nici o insemnătate politica. De altmintrea, apropiandu-se ver'a (tempulu vilegiaturei si a lu scaldeloru) se voru immulti si faimele despre intrevederile indatenate a le domnitoriloru europeni. Atunci se va deschide totodata campulu conieptureloru politice.

Guvernulu englescu au luat pusetiune in cestiunea Irlandei, pusa pre tapetu de D. Gladstone. Despusetiunea guvernului angl. in asta privintia ni e cunoscuta d'intr'o scrisore a dlui Disraeli, in carea, iasotfandu-se celoru ce nu voru ca sē se suprima privilegiele besericeii anglicane in Irlandia, au invinitu pre adversarii sēi politici, ca pre unii cari ar fi decisi a strică uniunea intre beserica si statu, carea au fostu celu mai potinte mediulocu de civilizatiune alu Angliei si carea este singur'a garantia a libertății sale religioase. Acesta acusatune inspirata de prejudetiele cele mai anguste a le spiritelu de secta, dar totodata de minune bine aleasa pentru a rescolā in contra opusetiunii libera'etotu ce regatulu Britaniei mai are d'iu vechi'a rugina si netolerantia, incepe a aduce fruptele sale cele rele, că-ci lordulu Stanley au anunțiatu in sied. de 27. a camerei repres., că va presentā (ca eri) unu emendamentu la motiunea lui Gladstone, cu scopu de a rezervā competintiei noulu parlamentu ori ce propusetiune, carea ar tinde a despoia de dotatiunile sale besericea (anglicana) domnitoria in Irlandia. Desbaterea dar are sē se facea nu in meritulu cestiunii, ci numai a supr'a oportunității deslegării sale, prin urmare respingerea emendamentulu prin opusetiune ar potē fi interpretata de guvernulu ca unu votu in favorea desființării parlamentulu, indata dupa primirea legiloru de reforma pentru Irlandia si Scotia.

Indelungat'a discussiune, ce tiene de siese septemane in sinulu parlamentulu italianescu a supr'a legiloru de contributiune, se pare că se apropia de capetu. Celu puticnu desbaterea generale s'au inchiatu in 27. l. c. Guvernulu spereza a reduce, — in anulu viit. cu ajutorulu dāriloru noue, — deficitulu de 200 mil. la 50 de milioane si apoi a-lu stinge cu totulu. Dorimu că sperarea acest'a sē se realizeze.

Tota press'a evreesca si ceea ce stā in soldulu Evreiloru au inceputu a tîpā d'in tote plamanile, versandu spudia si vapaia asup'r'a poporulu romanu, ca si candu acestu-a ar tinde sē stinga tota semintica gidanesca. Caus'a este că, pentru regularea cestiunii evreesce, carea amenintia cu cutropire statulu romanescu, 32 deputati au presentatu camerei unu proiectu de lege, prin carele se restringu drepturile Gidaniloru. Multi diurnalisti crestini, cari nu cunosc in ca neci proiectulu de lege, neci situatiunea Evreiloru in Romania, striga „barbarismu!“ Numai eri primiramu proiectulu cestiunatu si d'in caus'a multîmii obiectelor nu lu potemu publicā in nr. de asta-di, va urmā inse in celu viitoriu, ca publiculu cetitoriu sē cunosca cumca prin acelu proiectu nu se tientesce

prepedirea poporulu celui alesu, carele neci candu nu au prinsu inca cornele plugului, si n'au facutu omenimei neci unu bine, dar rele destule, d'intre cari demoralisatiunea stā in prim'a linia. Vomu reveni la acestu obieptu.

Cas'a reprezentantiloru Ungariei tienu asta-di siedintia, in care, dupa autenticarea protocolulu siedintiei trecute si presentarea scrisoriloru incurse, se dede citire raportulu comisiei dietali esmisa pentru cestiunea natiunalitātiloru. Comisiunea acēst'a face intrebare, că ore sē-si continue lucrārile si dupa ce nrulu membriloru ei s'au imputicnatu cu 16 insi? La acēst'a se radica dep. Sig. V. Popu, si d'in consideratiunea că nu s'a facutu motiune, mai de parte avendu in vedere, că daca esiste vr'o afacere dietale urginta, atunci a buna sama cestiunea natiunalitātiloru este cea mai de frunte, de la a carei deslegare multiemitoria aterna in florirea patriei, — propune: ca comisiunea, de care vorbimu, sē se intregesca, cu atātu mai virtosu, că-ci d'intre dep. romani esira patru insi d'iu acea comisiune. Zselényi spriginesce propunea acēst'a si cas'a o'primisce cu unanimitate. Dup' acea dep. Ant. Banfi interpeleza pre ministrulu de justitia, că dupa ce in Transilvania a facutu despusetiunii pentru regularea urbariale, are de cugetu a face asemene si in comitatele adnesse (partiumuri), unde d'in 300 comune de la 1848 in coce, abie s'au regulatu referintiele urbariali in 6 comune? Ministrulu Horváth respunde, cumca se va ingrigi, ca fiindu-se regularea in Ardealu, sē se propuna casei in acēsta afacere unu proiectu de lege si in privint'a partiumurilor. Banfi este multiemitu cu respunsulu ministrulu, apoi Kautz ceti raportulu comisiei centrali in obieptulu proiectulu de lege despre contributiunea de consumu la esportarea zaharului si a vinarsului. S'au datu voturile pentru 4 membri, ce au a se alege in deputatiunea regnicolare pentru Croatia, s'au mai votisatu pentru o comis. in obieptulu căliloru ferate si pentru comis. verif. si cu aceste-a s'a inchiatu siedintia. Resultatulu votārcei se va ceti in sied. de mane.

Propagand'a muscalesca.

Sub acestu titlu cetimu unu articlu interesantu in „Trompet'a Carpatiloru“, d'in care reproducemu aci căte-va pasagie de mai mare insemnătate.

Nu simpatisāmu, dīce numitulu art., nici cu Turci'a a careia religiune, de 600 de ani, o tiene in locu, in starea barbara; nici cu Austri'a care nu domnesce de cătu prin desbinare, fiindu că nu cunoscemu dreptulu de dominatiune nici ignorantiei si barbariei, nici urei si vulpenici; si noi cei d'antăiu amu fi care amu bine-cuventā poterea care ar veni sē dee libertatea crestineloru d'in Turci'a, si Slaviloru si Romaniloru d'in Austri'a, care s'aru scolā sē unesca la regatulu Greciei totu ce e Eleuu, la dominatulu Romaniei totu ce e elementu romanu de dincolo de Carpati si de dincolo de Prutu, care ar adunā si reconstitu Poloni'a desmembrata. Inse, care este acea potere? este ore Russi'a care la 1774 a consiliatu pre Crimea cum ne consilieza pre noi si pre Slavi asta-di, sē esa de sub suzeranitatea Turciei, unde ea traia de 300 de ani autonoma cu Chanii ei, cu aministratiunea ei natiunale si independenta, spre a o face la 1783 provincia rusesca? Russi'a care, pentru că a pusu unu cuventu bunu pentru noi in tractatulu de la Kiuciuk-Kainargik, inchiatu cu Turci'a la 1774, ne a luat Bassarabi'a la 1812? care, pentru că a alungatu pre Turci la 1821 de pre marginea stanga a Dunării, a voitu sē ne rapesca autonomi'a la 1830, furisindu in regulamentulu organicu articolulu perdiatoru fiintiei nostre politice si natiunale, de care patriotismulu lui Alesandru Ghica, Domnu romanu, si alu obscescii adunări compusa de barbati cu anime romane, ne a salvatu. Russi'a, despre care istori'a ne spune că ea nici-odata n'a venit la unu poporu cu propunerea unu bine presentu fără a ascunde intentiunea unu rēu fitoru,

si care candu a datu libertatea unei natiuni asta-di de sub o alta potere, n'a facut'o de cătu ca sē o pota inghitit ea mane? Russi'a sē face a sē da libertatea natiuniloru subjugate si a reconstitu antic'a Greci'a, vechi'a Daci'a si Poloni'a secolulu XVII? Nici-odata.

O suta cincideci de ani politic'a rusesca nu a potutu sē reesa intre populatiunile latine de la Dunare; pentru ce? nu cum-va pentru că in timpii aceia aveamu mai multa potere materiale de cătu acum? Nu; dara pentru că aveamu patriotismu si abnegatiune, pentru că atunci, de-si nu posedeamu luminile de asta-di, dara aveamu bunulu simtiu si ratiunea naturale sanetosa, sciamu că, spre a ne conservā autonomi'a si natiunalitatea, e mai bine sē stāmu aliati cu paganii, dupa politic'a ce ne o insemnase eroulu si prevedietoriulu Mircea, de cătu sē ne incredemu in promisiunile crestineloru, si, candu cu binele candu cu reulu, candu ciomagindu-ne Turcii, candu ciomagindu noi pre Turci, cu politic'a acēst'a ne amu straturatu prin cinc' secolu de esistentia natiunale; pentru că, de căte ori se scolā Muscalii sē ne inghita de căte ori voiā Russi'a sē ne inghita, Turcii se aliau cu Austriacii si ne salvau, si de căte ori se scolau Nemtii sē ne cutropesca, Turcii se aliau cu Russii si ne salvau. Istori'a este de fatia spre a aretā acestu adeveru, că Russi'a, ori de căte ori a venit in tier'a nostra, a venit nu ca sē ne maresca, nu ca sē ne protege in contra Turciloru, ci ca sē ne ciupa ori d'in teritoriu, ori d'in drepturi, si dispositiunile tractatoru intre ea cu Turci'a privitorie la noi, nici-odata nu au fostu de cătu o cursa, sē ne traga in cetulu d'in aliantia cu Turcii, sē ne isoleze ca sē ne pota inghitit.

Russi'a e umana cu noi asta-di si bine voitoria cum erā la tractatulu de la Kiuciuk-Kainargi si la intrevedere de la Tilsit cu Imperatulu Napoleonu I. la 1806, la 1828, la 1848, a careia buna-voiantia si umanitate s'a vediatu la 1812, la 1832, la 1853. Daca se pote dīce că Russi'a ne-a facutu bine, ea care la 1812 ne-a rapitu Bassarabi'a, care la intrevedere de la Tilsit a voitu sē iee ambe domniatele spre a le incorpora la Statele sale, care la 1832 a voitu sē ne rapesca autonomi'a, care dupe 48 aretā Europei că originea nostra e perluta in noptea timpiloru; care la 1853 ne cucerise sub pretestu de zalogu cu scopu d'a nu mai esī nici-odata d'in pamentulu nostru; daca se pote dīce că Russi'a ne a facutu bine, ea care ori de căte ori a deschisu unu resbelu in contra Turciei, cugetulu ei a fostu sē face d'in tiera nostra o provincia muscalesca, atunci ce se mai pote dīce de Achab si de Izabela care d'in tierin'a lui Nabot au voitu sē face proprietatea loru prin moartea acestui-a? si ce se mai pote dīce de brigandi?

Nu voiu sē dīcu că crestinii sunt bine cum sunt sub dominati'a Turciloru, dara nu asiu voi sē treca sub dominati'a Rusiloru; că-ci a trece de sub unu jugu de lemnu sub unu jugu de feru, nu e imbunatatire ci miseria si mai mare.

Voi crestineloru d'in Oriente si voi Romaniloru, spuneti cari suntu tierete, popolii, natiunalitātile carora Russi'a le-a datu libertatea ca sē credeti că Russi'a o va da si voua? Este ore Crimeea? scimu că acēst'a si-a cascigatu in lependintia, tragendu-se de sub suzeranitatea Turciei, prin ajutorulu Russiei; inse scimu asemene că Russi'a nu a adjutatu sē devina neaternata de cătu ca sē o face, preste 29 de ani, provincia rusesca. Este ore Moldo-Romania? Scimu că a spartu cuibulu Turciloru d'in serhatele Dunării; dara scimu asemene că ne a luat Bassarabi'a si a voitu sē ne stinga natiunalitatea.

Tier'a care cu adeveratu e cu libertatea poporeloru, e Franci'a; liberarea Americi, liberarea Greciei, liberarea Italiei, marturescu acestu adeveru. Ori unde s'a sculat unu poporu pentru independintia, voluntarii Francesi au fostu acolo si pre urma a venit si Franci'a oficiale, si tier'a aceea s'a liberatu de marii sēu de micii tirani. Cretei numai nu a datu adjutoriu Franci'a oficiale, pentru că in Cret'a e man'a Russiei; si daca nu ar fi Russi'a, le ar fi datu adjutoriu a deveni liberi; dara Russi'a face intrige in Turci'a, nu pentru libertatea crestineloru ci pentru marirea ei, si poterile occidentali suntu silite sē tiene pre Turci'a ca sē tiene ecuilibrulu Europei, si chiaru ca sē salve poporele d'in Orientu de sclavagiulu Russiei.

Dorim libertatea si in lependintia totoru poporelora, dara tocmai pentru acest'a ne ferim de Rusi'a. Nu suntemu ostili Rusiloru, dara ne temem de d'nsii. Ochiu tutoru celoru ce voru salvare se cuvine a se indrepta cãtra Francia; acolo e focariulu libertãtiloru, de acolo in totu d'a-una s'a datu ajutoru, celoru ce s'au scolaru spre a-si rescumperã drepturile si a scuturã jugulu impilãrii. Afara de acest'a, mai alesu pre noi Romani unu abisu ne desparte de Rusi'a, cu care ne-amu intilnit la marea-neagra, venindu noi d'in Latium si ei d'in Calmuci'a, si unde ne-amu asediatu noi in republice si ei in monarchia absoluta. Plecandu d'in Ausonia, d'in Spania, d'in Gallia, noi amu lasatu acolo frati, ce se numescu Italieni, Spanioli, Portughesi, Francesi; acesti'a sunt consangeni nostri, cu Rusii nu avemu nici o inrudire. Simpatizeze Slavii cu d'nsii, daca voru, duca-se ei la Moskva se veda espositiuni etnografice; dara simpatiele nostre trebue se fia intorse in alta parte. Gradulu nostru de cultura, institutiunile nostre, nu se potrivescu cu ale Rusiei. Democratia romana nu se acorda cu despotismulu rusu. Detoria nostra e se resistãmu tiraniei si tiraniloru.

Noi nu suntem nici Slavi, nici Germani, ci Latini, asediati la marea-neagra ca unu postu inaintatu alu latinismulu occidental si alu democratiei latine; tractatulu d'in Paris subsemnatu de siepte poteri a voitu se face d'in tierile romane de la Dunare unu bulevardu morale si materiale in contra Rusiei, era nu unu corpu auxiliariu despotismulu si planuriloru de cotropire ale Rusiei; in diu'a in care noi vomu inceta de a mai fi acestu bulevardu, vomu pierde protectiunea poteriloru garanti si simpatiele Europei occidentali, si vomu calã in sortea Crimeei si a Poloniei; pentru acest'a politic'a nostra presenta trebue se fia politic'a nostra traditiunale. In resbelulu ce se prepara, simpatiele nostre trebua se fia in Francia, chiar candu amu sei cu incredintiare, cã Francia ar fi invinsa, pentru cã de vomu muri cu Francia si cu Anglia, era vomu inviã cu Francia si cu Anglia, canlu de vomu tra cu Rusi'a, va fi ca se murim neaperatu de mortea morale si politica.

Totu romanulu inteligentu, gelosu de natiunalitatea lui, de drepturile tierii sale, de libertãtiele ei si de marirea ei; totu romanulu prevedietoriu se cuvine si e detoriu se romana filelu politiceii insemnata noue de Mircea si de Bogdanu, pana candu or'a a deveratei independencie va veni, nu prin Rusi'a, ci aduse de timpu, de progresulu luminiloru, de torentulu libertãtii poporeloru, pana canlu ne vomu preparã mai antãiu, ca acest'a independencia se fia sprijinita si aperata de 500 mii de baionete romane, pre cari nu le avemu astãli, de fortertie si de tunuri pre care nu le avemu acum, de sciintia si de arta militara, ce ne lipsesce in momentulu de facia, de bani, de cari tesaurulu este golu si detoru, si in fine de omeni.

Nu de la Rusi'a ci de la sine popoli se cuvine se accepte salvarea loru. Independentia se iea, era nu se cersiesce; si se conserva prin poterea bratiului poporulu ce o capeta, era nu prin umilire cãtra poterea ce i a datu aceea independintia asta-di, ca se pota a-i rãpi, pote, esistentia mane.

Poporeloru cari voiti, libertatea adeverata! nu

cãtra Nordu, ci cãtra Apusu se cuvine se ve indreptati privirile; aci e aceea natiune mare, sperantia celoru impilati, care tiene in mane facia lumineloru ce risipesce intuniculu ignorantiei si alu selaviei.

N. R. Locustenu.

Senatulu imperialu.

Cas'a domniloru, continuarea desbateriloru despre legea de casatoria in siedinti'a d'in 21. martiu.

Schmerling, oratorulu generalu pentru maiortatea comisiunii continua:

Propunerea contelui Mensdorff, se amenãmu desbateru legii proieptate pana la tempulu acel'a, candu regimulu va fi in stare a impartesi casei rezultatulu negociãriloru cu Rom'a, are de scopu, celu putienu dupa parerea mea, se trecemu la ordinea d'ilei preste obieptulu cestiunatu, cã-ci, precum marturisã insu-si domnulu antevorbitoriu, si precum potu constata insu-mi d'in esperiintia, ce amu facutu-o ca membrulu regimulu Maiestãtii sale, aru fi numai ilusiune a crede, cã modificatiunea concordatulu s'aru potã esoperã in rostempulu doritu. Daca amu voi a acceptã momentulu acel-u-a, aru trece ani intregi pana ce amu fi in puseiunea de a pertrata despre legile aceste-a.

S'a d'isu, cã pre calea legelatiunii in Austria nu se pote resolvi nici un'a cestiune, care sta in legatura cu concordatulu, cu alte cuvinte: daca scaunulu papalu nu voiesce a ne face concesioni, legelatiunea nostra statiunea pentru mai multe secle; atunci, d'loru, statulu impreuna cu purtatorulu coronei abdice de drepturile sale de suveranitate. (Aplause.) Propunerea de amenare e in adeveru propunere modificatoriã, care nu conduce la tienta, si pentru aceea nu mi pare a fi la locu.

Incãtu pentru votulu minoritãtii, acelu-a lã antãia privre pote cã aru parã nevinovatu: in propunerea aceea inse diace unu principiu de insemnatã enormã, adica principulu, cã pre calea legelatiunii nu se pote esecutã nimic, si cã negociãriile cu Rom'a sunt unic'a basa pentru modificarea concordatulu. Noi d'in parte-ne avemu a ne postã pre terenulu activitãtii constitutiunale, si en nutrescu in mine firm'a convingere, cã principiile, depuse in legea de casatoria, voru ajunge si trebue se ajunga la valore, pentru aceea ve recomandandu, d'loru, concedeti de graba aceea, ce nu se pote incunãgiurã. (Aplause in casa si pro galeria.)

Contele Blome (core cuventulu spre a face observatiune personala): Dlu presiedinte mi-spune, cã ordinea de negociu nu mai concede cuventulu referinteli minoritãtii, prin urmare nici nu voi potã responde la asertiunile dlui cav. de Schmerling, totu-si speru, cã mi-va fi iertatu a constata o fakta . . . (Sgomotu mare in casa, siuerãri de pre galeria; Acest'a nu e observatiune personala.)

Contele Blome: Eu nu pricepu, cum pote dlu Schmerling considerã propunerea minoritãtii ca propunere de amenare; trebue se accentuezu, cã parerea minoritãtii reiepta de-a dreptulu proieptulu de lege. (In casa si pre galeria sgomotu si murmurãri.) Ve aduca a minte, d'loru, cã Emin. sa card. Rauscher a cerutu numai doue dile pentru substernerea parerii minoritãtii, comisiunea inse a refusatu cerintia aceea si a interruptu discusiunea, precum facu eri cu desbateru generala. (Strigate: acest'a nu e observatiune personala.) Mai fia-mi iertatu inca una observatiune personala. (risete.) Duoi membri ai casei au afirmatu, cã eu asiu fi vorbitu in modu vatamatoriu despre Iosifu II; eu d'in parte-mi atãfa sciũ, cã amu produsu numai fapte si nici n'amu pronuntiatu ore

care judecata, (Sgomotu pre galeria) amintescu numai, cã daca lumea catolica se imparte in 183 milioane de straini si 17 milioane de indigeni, acele 183 milioane de straini nu sunt admiratorii imperatulu Iosifu. (Contradicere sgomotosa in sala si pre galeria, murmuru si siuerature.) Nu afli cu cale a atribui cui-va motive, pre cari nu le-a esprimat; atare procedura trece preste marginile discusiunii parlamentare.

Ministrulu de justitia Dr. Herbst: Legea de fatia cuprinde mai multe dispusetiuni, cari se tienu de resortulu ministeriulu de justitia, si pentru aceea me afli motivatu a precizã puseiunea regimulu fatia cu legea de casatoria. Ministeriulu actualu sta pre terenulu legiloru fundamentarie de statu, si chiamarea ministeriulu e csecutarea acelor-u-a. (Bravo! Bravo!) Art. I. alu legii fundamentarie despre poterea judecatoresca dispune: „Tota jurisdictiunea se eserecã in numele imperatulu. Sentintiele si recunosciintiele se edau in numele imperatulu.“ Asiã dara ori care alta jurisdictiune pro foro externo in Austria e stersa prin susu citatulu §. alu legiloru de statu, in legatura cu §. 5, care suna: „Judecatorii se denumescu de imperatulu seu in numele lui definitivu si pre vietia,“ si insu-si dlu Arndts a recunoscutu, cã pre basea §-ului de susu jurisdictiunea preotiesca cu greu se potã restitificã. Nu numai e greu ci e neposibilu a aperã jurisdictiunea preotiesca pro foro externo. Acum e intrebarea, nu impedeca concordatulu restitutiunea codicelui civilu in afacerile matrimoniale, si care e natura juridica a concordatulu? In punctulu d'in urma parerile sunt diverse. Acei duoi domni, cari au condusu afacerile osterne ale statulu nostru, si prin urmare s'au ocupatu cu predileptiune de dreptulu gintiloru, au intonatu, cã concordatulu e tratatu intrenatiunale; Emin. sa card. Rauscher lutiene de tratatu publicu, er dlu Arndts nici de un'a nici de alt'a. Dupa parerea mea concordatulu nu pote fi tratatu intrenatiunale, pentru cã nu s'a incheiatu cu suveranulu statulu papalu ca atare, ci cu capulu supremu alu beserecei catolice. Acest'a sta mai pre susu de tota in loizla, cã in casulu contrariu, perdendu capulu beserecei poterea lumescã, tratatulu acesta s'aru scote ipso facto d'in valore, precum se disolvã tratatele cu alti suverani dupa detronisarea acelor'a.

E adeveratu, cã tote tratatele intrenatiunale rostregu dreptulu de autonomia alu statulu, dar numai pentru a esoperã reciprocitatea cu celalaltu statu. Ore afia-se reciprocitatea acest'a in concordatu? Contele Blome a vorbitu de tratate leonine, unde intregulu folosu e numai a unui-a si tota daun'a a celalaltulu; me temu, cã concordatulu se tiene de contratele leonine. (Bravo! Bravo!) S'eu dora art. 13, care statoresce, cã afacerile juridice lumesci ale preotiloru, precum sunt contratele de proprietate, detoria si ereditate, se se pertrateze si decida de tribunalele lumesci, se pote numi concessiune pentru unu statu suveranu? S'a indoitu cine-va, fia si nainte de Iosifu II, cã dreptulu acest'a preanaturalu nu compete statulu, ci e numai concessiune de gratia? Si unde sunt marimile comensuravere, cari se compenseza reciproce, candu e vorb'a de inchiarierea concordatulu? Daca concordatele se facu unu foliu anumitu de tratate, trebue se si aiba principie proprie si urmãri juridice proprie.

Contele Blome ne da invetiatur'a, se ne ocupãmu cu macesiuni finantiarie; ministeriulu recunosce situatiunea cea inatãtu de trista a finantieloru, se mangaia inse cu aceea, cã n'a causatu-o d'insulu; barbatu ministeriulu de acum au recunoscutu de multu barbatia si istetia regimulu prusianu, si au avisatu la d'ins'a nainte de patru ani; daca avisulu acest'a s'aru fi luat in consideratiune drepta, pote cã cestiunea finantieloru n'aru fi atãtu de grea si ardiatoria, precum e acitua minte. (Bravo!)

F O I S I O R A .

Table with 4 columns: Literae Fundatiuales (Urmare.), Litere fundatiunale (Urmare.), pro tribus optimaes spei, et classom eminentiae ex omnibus, aut saltem ex maxima parte studiorum habentibus, vere pauperibus juvenibus, die pentru trei teneri de cea mai buna sperantia, cari aru avã calculu de eminentia d'in tote seu celu putienu d'in cele mai multe studie, si aru fi intr'adeveru seraci, si cari aru dori a studiã si a absolva legile au medicin'a a fara d'in patria, in ore-care-va provincia a monarchiei austriace, seu si straina, daca aru face-o acest'a cu incuviintiarea speciale a inaltulu nostru gvernu, fiesce-carui-a teneru cãte 400 fl. v. a. pre anu, pentru toti trei teneri laolalta: o mia doue sute florini v. a.

Contele Auersperg a dîsu eri, cã cestiunea de fatia eventualmintã e cestiune de constituitione; eu asi merge mai departe si asiu dîca, cã e ins'a-si cestiunea constituitionii. Concordatul s'a infintiatu intr' unu tempu, candu disparuse tota speranti'a pentru reconstruirea liberala a Austriei, ca monumentulu acelu vitrigu tempu s'a straplantatu in presinte, si pana ce nu se statorosce principiulu modificãrii concordatului pre calea legelatiunii, pana atunci nu se pote formã incederea in constituirea constituionala a Austriei. (Bravo!) Unu ministeriu, care n'are puterea a ne mantui de greumentulu acesta, nu va fi in stare a esecutã principiulu constituionalu si a pune in valoare legile fundamentarie de statu. (Aplause) Si ore posibilu e in Austria atare ministeriu, nu sciu, acest'a ne va aretã-o istori'a si consecintiele conclusului de astadi. (Bravo! Bravo!)

Eu nu me potu alaturã nici pre langa votulu minoritãtii nici pre langa propunerea de amenare; drepturile statorite prin legile de statu nu se potu alterã prin negotãrile, cari decurgu, cã ci aceste-a se referescu la alte punte. Inalt'a casa va procede in conclusele sale credintiosa spiritului conservativu, care nu e identicu cu spiritulu reactiunii, ci cu spiritulu libertãtii reale si adeverate, care nu sufere vatemarea dreptului propriu.

Prin atare votu s'aru lasã beserecei, ce e a beserecei, si s'aru d' imperatului, ce e a imperatului, si ce spre binele patriei n'aru fi trebuitu, s'ã se detraga nici odata. (Aplausu viu.)

(Va urmã.)

Proiectele de lege prezentate casei reprezentantiloru dietei Ungarie in siedinti'a din 30. martiu.

Proieptu de lege in caus'a greco-orientaliloru.

§. 1. Congresulu natiunalu sãrbescu conchiamatu in a. 1864 in Carlovetiã si continuatu in a. 1865, ne fiindu compusu in sensulu ordinatiunii §-lui 8 a art. 20 de lege d'in a. 1847—48 se legalizeza acum.

§. 2. Metropolitulu nedependinte alu romaniloru greco-orientali d'in Ungari'a si Transilvani'a, egalu indreptãtu cu alu Sãrbiloru, precum si inaltiare beserecei episcopale orientale d'in Transilvani'a la rangulu de metropolia, se inarticleaza.

§. 3. De ora ce despartirea credintiosiloru greco-orientali in douã provincie beserecesci, nedependinte un'a de alt'a, recare esecerea seputa a drepturiloru loru de autonomia, garantate in §. 8. alu art. XX. de lege d'in a. 1848: sustienendu-se dreptulu de inspectiune suprema a Maiestãtii sale, care se va eserecã constituionalminte, credntiosii susu numitiloru duoi metropoliiti sunt indreptãti a complanã, si regulã separatã si nedependinte afacerile loru beserecesci, scolarie si fundatiunale, in congrese conchiamate periodice de respectivii metropoliiti dupa insciintiare premergatoria facuta Maiestãtii sale; asemenea sunt indreptãti a manipulã si direge afacerile amintite in modu nedependinte prin organele proprie in sensulu statutelor compuse de congrese si aprobate de Maiestatea sa.

§. 4. Credintiosii ambiloru metropoliiti sunt indreptãti mai departe a regulã organismulu congreselor, observandu inse dreptulu supremu a aprobatiunii.

§. 5. Spre scopulu acest'a ministeriulu se impoteresce, ca sã midiloesca cãtu mai decurendu conchiamarea congresului gr. orient. sãrbescu, constatatoriu dupa usulu vechiu afara de respectiv'a preotime inalta d'in 25 deputati alesi preotiesci si 50 lumesci, si intre acesti d'in urma 25 d'in confiniile militare.

§. 6. Totu asiã va conchiamã miinisteriulu, conformu

substernerii sinodului episcopalu romanu gr. or., unu congresu natiunalu romanu gr. or. constatatoriu afara de respectivii preoti inalti d'in 30 deputati alesi preotiesci si 60 lumesci, intre cesti d'in urma 10 d'in confiniile militare.

§. 7. Antãi'a ocupatiune a celoru douã congrese, conchiamate in modulu acost'a, va fi organizarea congreselor pre langa aprobatiunea Maiestãtii sale.

§. 8. Tote pretensiunile, escate d'in despartirea acestoru douã metropolie, inãtu acele-a nu s'aru potã complanã pre calea invoirii reciproce, si se referescu la metropoli'a intrega, la episcopate sãu comune beserecesci, sãu si la individi sengerateci, se voru validã prin unu tribunalu delegatu spre acestu scopu de ministeriulu de justitia; in contra decisiuniloru si sentiuniloru tribunalului acestui-a se potu intrebuintiã tote remediile procesuale, ce le concede procedur'a civila in alte afaceri controversate.

§. 9. Ordinatiunile §-lui 8, art. XX. de lege d'in a 1848, contrarie legii presinte se scotu d'in valoare.

Proieptu de lege despre publicarea legiloru.

De ora ce in sensulu §-lui 2-a art. 4 de lege d'in a. 1848 legile se potu santiunã prin Maiestatea sa si in decursulu dietei, pentru ca scopulu dispusetiunii acesteia-a, adeca: intrarea in valoare cãtu mai cu graba a legiloru statorite sã nu se nimicesca prin intardiarea publicãrii legiloru, si pentru ca puterea obligatoria a legiloru sã incepa in unulu si acel'a-si momentu pentru tier'a intrega, — se ordinezã urmatoriele despre publicarea legiloru :

§. 1. Tota legea, prevedinta cu santiunea Maiestãtii sale si publicata in ambele case ale dietei, se aduce la cunoscintia publica prin foi'a oficiala a tieriei. (Buda-Pesti-Közlöny.)

§. 2. De-odata cu testulu legii sã se faca cunoscuta si diu'a santiunãrii regesci, si diu'a, in care s'a publicatu legea in cas'a magnatiloru, si a represintantiloru.

§. 3. Testulu legii, publicatu in foi'a oficiala, e autenticu.

§. 4. Daca tempulu, in care va intrã legea in valoare, nu e determinatu in legea respectiva — sãu daca fipsarea tempulu nu e incredintia ministeriului: puterea obligatoria a fiacarei legi sã va incepe in diu'a a diecea dupa publicarea legii prin diariulu oficialu alu tieriei.

§. 5. Exemplariulu originalu alu legii santi unate se depune in archivulu tieriei; er copiele autenticate prin ministrulu despartimentului respectivu se trametu d'in candu in candu in cãte unu exemplariu la tote jurisdictiunile.

§. 6. Afara de acest'a ministrulu de interne aduna la finea anului calindariulu, legile compuse de dieta in decursulu anului incheiatu, si santiunate prin maiestatea sa, intr'o colectiune cronologica dupa tempulu infintãrii si respectve a publicãrii legii, si d'in culeptiunea acest'a tiparita inca tramete cãte unu exemplariu la tote jurisdictiunile.

§. 7. Edandu-se in totu anulu o culeptiune separata de legi, si inependu numeratur'a de nou in fiacare culeptiune: provocarea la legi se face prin citarea anului calindariulu si a numerului legii.

§. 8. Dispusetiunile puntului alu 3 si 4 a legii de fatia se estindu si asupra ordinatiuniloru, indrumãriloru, denumiriloru si altoru impartesiri ale regimului, publicate in foi'a oficiala.

§. 9. Foi'a oficiala a tieriei se tramete fiacarii jurisdictiuni ex officio.

Dispusetiunile acestea se edau d'in conclusulu ministeriulu regescu magiaru.

Pest'a, 24 Martiu 1868.

Baltasaru Horvãth m. p.

La initiativ'a direptiunei asociatiunei natiunali romane aradane, eri la 10 ore nainte de mediadi s'a tînutu in baseric'a catedrala romana d'in Aradu unu parastasu aniversariu in memori'a repausatului premeritatu fiu alu natiunei, **Georgiu Pop'a**, fostulu comite supremu alu Aradului, membru fundatoriu si vice-presiedinte alu asociatiunei mai sus amintite.

Concursulu unui publicu forte mare si alesu, precumu si aparatulu parastasului, au fost demne de memori'a repausatului. — Amvonulu basericei erã transformatu intr' unu monumentu supriindietoriu la vedere, imbracatu cu totulu in negru, de asupr'a caruia intre mai multe luminari mari, forte frumose, erã asiediatu parastasulu, facutu dupa datin'a localã d'in grau fertu cu miere, si decoratu gustiosu; era in dosulu acestuia se redicã o culme piramidica a monumentului, imbracata asemene in negru, si terminata in o cruce frumosa alba cu velu negru la umeru, si o cununa verde de mirtu la postamentu; tote aceste opulu ingeniositatei parintelui protosincelu Mirone Romanu, carele a arangiatu solemnitatea. — Devotiunea au adunatu la serbarea acestui parastasu unu numeru forte mare de romani de tota clas'a, nu numai d'in locu ci si d'in diferitele parti ale comitatului aradani: ci si d'in invecinatele comitate: Temisiu, Carasiu, Zarandu, Bihoru, Bichisiu si Cianadu. — O parte notabila d'in publicu a facutu zelos'a preutime, d'in care sub conducerea parintelui protopopu localu Ioane Ratiu diece inisi au asistatu in ornate basericesci negre; era partea cea mai mare si-a cuprinsu locu pintre poporu. — In suspinele nostre pentru perderea neuitatului fiu alu natiunei, multa mangae-re ni a facutu presinti'a unui numeru frumosu de ampoiati fruntasi d'in sinulu magistratului comitatensu si orasiescu, apoi concursulu insociriloru de industriasi si alu a'toru cetatieni de tota starea, d'in tote cu'tele si natiunalitãtile. — Deosebi ni a placutu a ve'lẽ intre noi preotimea si prefruntasii comunitãtii locale serbesci, cari ni au aretatu cea mai buna fratietate, participandu la solenitate chiaru si cu aparatele loru basericesci; era monastirea Hodosiu-Bodrogului, la dispusetiunea parintelui archimandritu Corneliu Zsivkovics, a fostu representata prin vicariulu monastirei, carele a si asistatu in abitululu sãu calugarescu. — In esecutarea cantãriloru rituali, afara de conducatoriulu protopopu localu, au mai escelatu parintii protopopi: Ioane Popu alu Boros-Ineului, si Petru Chirilescu alu Chis-Ineului, precumu si asesorulu consistorialu Nicolau Popovicu d'in Minisiu. — Asemene a contribuitu la solenitatea parastasului tenerimea clericala si preparandiala, prin esecutarea unoru melodii funebrale. — Intieleginti'a romana locala, voidu a crutiã asociatiunea de spese la acasta ocaziune, — a grabitu a contribui pe intrecute la spesele parastasului, si a facutu, ca d'in prisosintia sã se imparta intre seracii d'in Aradu 20 fl. intru memori'a repausatului; cea ce prin dlu capitãnu primariu orasiescu Ioane Papp s'a si cfeptuitu odata cu parastasulu. — Ni a dorutu inse forte: cã Presanti'a Sa parintele episcopu, Procopiu Ivacicovicu, impeditu fiindu de unu morbu, in care patimesce de cãtev-a dîle, nu a potutu conduce — precumu doria — in persona solenitatea acestui parastasu.

Blasiensi, vel alibi in patria absolute cuperent, singulo annuatim 200 fl. v. a., universim mille ducentos florenos v. a.

9) In sex stipeudia, pro sex pauperibus, sed optima spei et classis juvenibus in superiori gymnasio Blasiensi, aut otiam alterius loci gymnasio catholico, vel (si sufficientem, vel excusabilem causam propter paupertatem, vel nimiam aetate a paterna habitatione distantiam, haberet, praesupposito etiam quod suam religionem inviolabiliter conservet, et frequentet,) etiam graeco-non unito, vel etiam acatholico, in aut extra patriam studentibus singulo annuatim 100 fl. v. a., universim lego sexcentos firnos v. a.

10) In octo stipendia pro octo pauperibus juvenibus in inferioribus gymnasiis — superius positione 9 nominatis — studentibus, pro singulo lego 60 fl. v. a., universim: quadringentos octaginta florenos v. a. austr.

11) Unu professori, qui in seminario archidioecessano Blasiensi clerici juniori, purum ecclesiae orientalis catholicae anti-photianae, et quam ecclesiae orientalis, ante concilium Florentinum — in quo

fl.	cr.	studie juridice in Academi'a imp. reg. d'in Sabliu, sãu aiurea in patria, pentru fiacarele cãte 200 fl. v. a. la anu, la olalta una mia doue sute florinti v. austr.
1200	—	9) Siese stipendie pentru siese tenori mai seraci, in se de cea mai buna sperantia si calculu, cari aru studiã in gimnasiulu superioru de Blasiu, sãu si in atare gimnasiu catolicu de aiurea, sãu (daca ar avẽ causa indestulitoria pentru seracia, sãu pentru indepartarea pre mare de la locuinti'a nascerei presupunendu inca, cã si-va conservã religiunea nevatemata si o va cercetã) chiaru si in gimnasiu greco-nonunitu, sãu si acatolicu, in patria sãu afara de patria, fiesce-carui-a cãte 100 fl. v. a. la anu, laolalta lasu siese sute fl. val. austr.
600	—	10) Optu stipendie pentru optu tenori mai seraci, cari voru studiã in gimnasie inferiori — precum s'a aretatu mai susu in pusetiunea a 9-a, — lasu pentru fiesce-carele 60 fl. v. a., la olalta: patru sute optu dieci de florinti in val. austr.
480	—	11) Unui profesore, care va propune clerului teneru in seminariulu arci-diecesanu de Blasiu cu deosebi dreptulu canonicu genuinu alu baserecei orientale catolice anti-photiane si disciplin'a baserecei ori-

ritus et disciplina eius e pactis assecurata fuit — tenuit — et patres nostri etiam post initam S. Unionem inviolabiliter custodierunt, jus canonicum et disciplinam ex professo traditurus est, in annum salarium dabuntur

12) Unu professori, qui aequè in seminario nostro archi-diecesano Blasiensi clerum juniorem in ritu et cantu instructurus est, in annum salarium dabuntur

13) Unu qualificateae foeminae quae in scola puellarum Blasiensi, foemellas, sive puellas rite instruat in omnibus maxime necessariis foeminarum artibus, in scientia etiam coquinari, hortulana etc. item in religione, historia biblica, et aliis, quas superioritas pro foemellis necessarias judicaverit, dari annuatim titulo salarii volo

14) In comparationem librorum pro erigenda diecesana vel seminaristica bibliotheca locali omni anno dabuntur

Nota bene Hi libri semper e consilio et sententia successorum meorum cum suo presbiterio sive capitulo comparari debent; habita semper praecipua reflexione ad bonos auctores, et necessaria, ac optima opera lingua nostra romana edita.

fl.	cr.	entali d'inainte de conciliulu de Florentia — in care ritulu si disciplin'a acelei-a s'au asecuratu prin convoire imprumutata — si care baserec'a orientalesi parintii nostri le-au pastratu nevatemate inca si dupa primirea S. Uniuni, i-se voru dã ca salariu anuale
400	—	12) Unu profesore, care va instrui asidere in seminariulu nostru arci-diecesanu clerulu teneru in ritu si in cantare, va avẽ unu salariu anuale de
400	—	13) Unei femeie bine crescute, care va instrui inscol'a de copile d'in Blasiu precum se recere fetitiile sãu copilele in tote cele mai de lipsa deprinderi femeiesci, in artea fierului (bucatariei), gradinaritului s. a., precum si in religiune, istori'a biblica si alte lucruri, cari superioritatea le va judecã de lipsa pentru fetitie, vreu sã se deã ca salariu in totu anulu.
300	—	14) Pentru cascigarea cãrtiloru bibliotecei locali diecesane sãu seminariali, care va fi a se infintia, se voru dã in totu anulu
60	—	De insemnãtu. Aceste cãrti voru fi asecurate totu-de-un'a prin suatirea si invoirea successoriloru mei cu presbiteriulu sãu capitulu loru; fiindu acesti-a totu-de-un'a cu deosebita luare a minte la auctorii buni, si la cele mai bune si delipsa opere aparute in limb'a nostra romana.

Romanii nostri au aretatu si astadata, cu câta pretiure si pietate sunt câtra barbatii cei binemeritati ai natiunei chiaru si dupa mortea lor; intre cari loculu primariu cuprinde repausatulu Georgiu Pop'a, caruia sê-i fia tieren'a usiora si memori'a eterna!

ROMANIA.

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a d'in 5 martiu 1868.

(Urmare.)

In cestiunea intreprederei legi electorali.

Dlu ministru de interne continua:

Partitulu liberalu, dîcu, a fostu preocupatu de dorinti'a de a da o satisfacere aspiratiuniloru acelor clase, cari d'in norocirea lor au luat o educatiune superioara si sunt mai independinti si mai luminate.

Nu a nimeritu pote destulu de bine, dara cine a nimeritu la cea d'antâia creatiune? A nimeritu pe jumetate si tier'a cu esperinti'a va aduce coractiunea.

Onorab. d. Cogalnicianu ne dîce: cum aruncati in glote, in randulu celoru ce nu au dreptulu de câtu prin delegati sê se represinte, pe arendasii cei mari, ca d. Adam Haret care solvesce arenda de 30,000 galbeni? Cum aruncati afara vaporulu, etc.? D-loru, acestea sunt frase forte olocinte pre cari negresitu numai d. Cogalnicianu e in stare sê le improvizese, dar sê vedemu daca acele frase respundu la unu adeveru; sê vedemu deca constituant'a a fostu atâtu de orbita, in câtu a lasatu afara tote acele elemente si a lovit pe toti aceia, ca sê nu iee parte la alegerea deputatiloru si sê represinte interesele lor.

Sê-mi permita dlu Cogalnicianu ai spune, câ si noi o cunoscemu si la rendulu meu intrebue pre d-sa câti arendasi mari nu au unu domiciliu, o proprietate, o casa intr' unu orasiu sêu districtu? ... (D. A. Georgiu. Nu e nici unulu. D. Chitiu. Dêca va fi unulu? D. A. Cociu. In Moldova nu are nici unulu.)

Onorabilele d. Chitiu dîce: dara daca va fi unulu? Apoi potemu avê noi pretentiunea sê facemu legi d'acelea in câtu sê fia cumpanite cu dramulu? Avemu pentru fie-care lege sê discutâmu, nu noi, ci mai multe generatiuni, fiindu câ pana acum nu s'a gasitu nimeni, ca sê faca o lege care sê nu vate-me pe unu individuu macaru.

D-loru, cunoscu si eu pre arendasii Moldovei si sê mi spuneti care arendasii in Moldova nu are o bucatie de pamentu, nu are o casa... (D. A. Cociu. Nici unulu.)

Sunt cu d. Cociu, primescu câ totii nu au nici o palma de pamentu in orasiu.

Pe câtu cunoscu eu pre arendasii de peste Milcovu, credu câ au instinctulu proprietatii, sunt activi si conservatori, si nu este mai nici unulu, care dupa ce a facutu câte-va parale, sê nu fia cautatu a prinde radecina in pamentulu Romaniei; am mai buna opiniune da arendasii de peste Milcovu. (O voce. Au, dara nu in orasiu.)

Dêca au proprietati afara d'in orasiu, atunci intra in colegiulu antâiu sêu alu duoilea.

S'a vorbitu de colegiulu alu VI-lea, s'a dîsu câ e unu felu de degradare a se duce sê voteze in colegiulu acesta. Candu inse e vorb'a sê ne alegemu delegati si sê scotemu deputatulu nostru, atunci alergâmu la colegiulu alu patrulea fâra sê ne degradâmu. (Aplause.) Am vrê sê avemu dreptu in tote colegiele... (D. A. Lahovari. Târdiu.) Am admisu, d-loru, ipotesea câ nu ar avê nici o palma de locu in orasiu acei arendasi si industriali mari cari au adusu vaporulu in Romania, cu tote câ pana acum, afara de machinele de batutu grâulu si de onor. d. Cogalnicianu, care are o fabrica de postavu, nu sciu daca se voru gasi 5 sêu 6 alte fabrice.

Adeveratu sunt multe vapore pentru fabricarea rachiului de bucate. Êta usulu celu mai mare ce au facutu Romanii pana acum cu vaporulu, êta cum ne a luminatu vaporulu (ilaritate). Cu tote aceste recunoscu, câ vaporulu e unu instrumentu puternicu de civilisatiune, câ-ci de si se pote face cu densulu abusu la inceputu, dara folosele lui voru veni in urma.

Sê vedemu in sa daca vaporulu este silitu, sê-si vanda avere si sê vina in orasiu. Toti d-nii arendasi mari, d-nu Adam Haret, care solvescu arenda de 30,000 galbeni, si toti cari au destule capitaluri ca se aiba vapore, n'au nevoia sê-si vanda vaporele, ca sê se faca carciunari in orasie, n'au de câtu sê-si ia cate o mica casutia intr' unu orasiu si sê se inscrie in roluri ca sê se bucare de tote drepturile.

Asiê se face pretutindenea unde se afla in aseminea conditiuni. In partea de dincôce de Milcovu toti acestia au case in orasiu si siedu aci tota iern'a; si tocmai fiindu câ inteligenti'a, comerciantii, industriisii se concentra in orasie, tocmai de acea legiutoriulu nu s'a preocupatu atâtu de acea temere a d-lui Cogalnicianu; fiindu câ, de si a vediatu câ pote sê remaie intr' unu judetiu trei patru insi, afara d'in acestu dreptu, legiutoriulu le dâ locu sê intre in colegiulu cela-laltu.

Cand u se va reformâ legea, speru câ ne vomu ocupâ si de acesti câti-va insi; acum inse nu suntem chiamati sê facemu acea reforma, ci numai se dâmu lamuriri acelor, cari n'au destula iscusintia ca noi, ca sê nu mai faca gresiele in aplicarea legi. Candu legiutoriulu a voit sê alature orasiulu de capetenia alu districtului si alte orasie, a venit si a spusu categoricu: Locuitorii d'in tote orasiele districtului, care

sunt in conditiunile alegatoriloru d'in colegiulu alu treilea, sê vina la resiedinti'a districtului se votodie. De ce legiutoriulu a dîsu: d'in tote orasiele celelalte, si n'a dîsu toti comersantii, toti industriisii, tote profesiunile liberale sê se stringa in capital'a districtului si sê voteze in colegiulu III-le? Ce, atâtu de nepriceputi au fostu deputatii d'in constituanta? Lasati-ne d-loru, celu pucinu pre mine si pre onor. d. D. Ghica, cari am fostu in constituanta, lasati-ne se protestâmu, câ-ci n'am fostu atâtu de nepriceputi. Legea spune positivu cine are sê via la orasiulu de resiedinta.

Legea a lasatu proprietariloru celoru mari, ca si proprietariloru ce compunu colegiulu alu II-le, le a lasatu dreptulu acelu câ cine pote mai multu pote si mai pucinu; câ pentru cuventulu câ sunt mai pucinu numerosi, le a datu si drepturi mai mari.

(Va urmâ.)

Noutati Straine.

ANGLIA. La votulu de incredere, ce i s'a datu ministrului presiedinte d'in partea „uniunci natiunale“ ministrulu respunde in un'a epistola adresata lui Carolu Dartmouth urmatoriele: In dîlele d'in urma s'a vorbitu multe despre o crise in Irland'a ce ar' fi la usia. Dupa parerea mea si in Angli'a se pregatesce o asemene crise, alu carei-a scopu invederatu e nimicirea legaturii saute, ce existe intre baserica si statu; si care pana acum a fostu basea constitutiunei. Securitate se baseza singuru pre religiune si libertate.

FRANCIA. Faimele respandite despre enormele pregatiri a le Franciei incepu a se reduce la adeverat'a loru valore, desluciri mai detaiate cu privire la obiectulu acest'a ni dâ foia „Moniteur de l'Armée“ care impartesiesce, câ clasa d'in 1863 va remanê totu in reserva, si acei-a, cari au capetatu licenti'a nu voru fi rechemati la armata. D'in Paris se serie foiei „Köln. Ztg“ câ partida ultramontana lucra cu mare zelu si desvolta multa activitate pentru alegerile v-nitorie, punendu-si tote poterile la dispositiunea guvernului. Inse pana ce i-ar' face acestui-a vre-unu servitiu potfesse si ea ce-va remuneratiune anticipativa, adeca amoverea ministrului de cu'te Duruy, recumendandu in loculu acestui-a pre blandulu Parrieu, care fu odata si ministru alu imperatului; se dîce câ imperates'a aru partenî nisucientele aceste si s'aru fi dechiaratu câ „decumva ne voru partenî prefectii si popii, invingerea este segura.“ Imperatulu inse nu asculta de aceste svaturi umilitorie.

RUSIA. Diplomati'a Rusiei incepe a face caletorie prin Europa; asiê anuncia unu telegramu d'in Berlinu, câ regele Prusiei a primitu in audiintia pre generalulu rusescu Ignatjeff, ambasadorulu Rusiei la curtea d'in Constantinopole; altu telegramu d'in Florenti'a incunoscintieza, câ marele principe rusescu, principele de corona, va caletori la Turinu si Florenti'a spre a luâ parte la festivitatile de insoratiune a principelui Umberto. Se intielege de sine, câ caletoria acestoru done personalitati deschide campu destulu de vastu pentru politic'a conjecturala, si face a cautâ necsu nemidiolocitu intre caletoria principelui rusescu si francescu, aducendu-o in legatura cu crisa orientala.

Varietati.

*** (Sinucidere.) Audîmu, câ in dîlele trecute s'a spendiuratu canoniculu S. . . de la Strigona. Se vorbesce, câ causa a acestei fapte desperate e forte delicata. Apoi mai dîca cine-va câ nu inaintâmu in civilisatiune?!

*** (Unu toast constitutiunale.) Diurnalele magiaru s'afia in trimbitia, ca sê auda „urbs et orbs“ de la Carpati pana la marea adriatica dechiaratiunea solemnâ a „unui romanu de autoritate“ d'in Marmati'a, care la unu prandiu, ce a datu mai de curendu comitele de acolo, a portatu unu toastu, nu scimu, in sanetatea sêu pentru pacinic'a dormire a cestiunei natiunalitatiloru. Autoritatea pretinsa ar fi dîsu, câ pretensiunile romaniloru nu sê estindu mai de parte, decâtu „ca sê-si pote cultivâ limb'a in seola si pre campulu literaturii, si limb'a oficioasa in satele romane sê fia cea romana,“ ca kishireulu si toti romanii sê pote vorbi romanesce pre strate si in birturi. Autoritatea romana d'in Marmati'a inse a uitatu a ni spune, câ deslegandu-se cestiunea natiunalitatiloru dupa parerea dsale, ore fi li va iertatu romaniloru, ca in baserica inca sê se pote rostî d'in grati'a unguiloru câte unu „tatalu nostru“ romanescu. „Intre impregiurârile de fatia, continua „marea autoritate romana,“ — singuru acest'a pote fi cea mai tare legatura spre a tienê la olalta diferitele rase de poporu, si sê nu ne amagimu, câ daca comitatele si districtele voru intrebuintia diferite limbe oficiose, dora ar' mai sustâ intregitatea teritoriale a patriei; fiindu câ in urma comitatulu, ce va intrebuintia de limb'a oficioasa pre cea rutena, va deveni teritoriu rutenu, er' celu ce ar' intrebuintia cea romana va deveni teritoriu romanu.“! Corespundintele diurnalului „Házánk,“ dupa care impartesimu acestu episodiu suprindictoriu, ni spune, câ dechiaratiunea „bravului premergatoriu a avut

efectulu salutaru, cumcâ mai multi frati romani de autoritate, cari au fostu de fatia inea s'au dechiaratu in aseminea sensu.“ Aceptâmu informatiuni mai de aproape. Pan'atunefia-ne iertatu a nu crede tote câte povestesece amintit'a foia unguresca, si a sperâ, câ adeveratii romani marmatiani, mandri cu memorii'a lui Dragosiu nu voru intardiâ a da lectiunea cuvenita acelu-a, care voiesce a primi de protoparinu pre Bendeguz, spre rusinea nostra, (daca se afla intre ei asemine individuu stricatu)

*** (Nanasi'a) principelui sêu principesei imperatesei care se va nasce, va fi esegin'a de Neapole, sor'a imperatesei Austriei. Se dîce, câ nanasi'a invetia cu mare diligenti'a in l. unguresca formulele, ce va trebui sê reciteze la botezu, câci, dupa cum se afirma, tota ceremoni'a botediunei va decurge in limb'a unguresca.

*** (Dispusetiune absolutistica). Cetimu in „M. Polgár“ „Se vorbesce, câ ministerulu voiesce a straportâ directiunea fondurilor de desarcinarea pamentului d'in Transilvani'a la Pest'a. Insu-si cavalerulu Scherling nu s'a incumetatu la aseminea centralisatiune. Clasa posesoriloru asteptâ acumâni o manipulasiune mai rapeda in afacerea desdunarêi, si daca guvernulu magiaru nu scie intrebuintia dispusetiuniloru mai ratiunabili in privinti'a acest'a, dovedesece numai, câ lipsesece in gremiulu sêu ori-ce cunoscentia practica, fâra de care inse o dispusetiune, aiba acea chiaru cea mai buna intentiune, devine stricatiuna. Unu organu legatu de locu, precum este directiunea fonduriloru cestiunate, chiaru asiê de rêu pote imploni lucrulu in Pest'a, precum, de esemplu, directiunea cârtii fundarie sêu tribunalele urbariali. Apoi daca s'esci, celu putienu, câ in gremiulu ministeriului se decidu mârpede causele, ci esperienti'a areta contrariulu; guvernulu burocraticu nemtiescu insu-si a fostu mai punctulu in afacurile administratiunei decâtu ministerulu magiaru respundictoriu. Domniloru deputati d'in Ardelu si domnule secretariu de statu alu Ardelulu! aveti dvostre cunoscentia despre lucrurile aceste, si, daca aveti, pentru ce nu ve radicati cuventulu inainte de ce guvernulu s'ar compromite de atâtea ori inaintu opiniunei publice.“

*** (Emisari rusesci.) prinsese foia slovacu constitutiunale „Krajan“; inse pre candu se tredise, emisarii bucinai disparura cu totulu. Acum ce a avutu de a face altu ce-va de câtu a dechiarâ, câ faim'a respandita numai d'in malitia, n'este fundata; inse bieteles foie guvernamentali o patra fortisiodu, ele incepuso a descrie si ochii emisariloru, unele scieia inea si despre predice, ca a tionutu emisariulu prinsu in Driothoma (comit. Trencsén). Câtu de mare fu inse mirareloru, candu le veni la cunoscentia, câ nu existu emisari rusesci, ci tota faim'a a fostu una scornitura, sêu mai bine dîcundu una lovitura foiei „Krajan“ care prin ochilarii ei preconstitutiunali vede multe minuni. „Krajan“ s'a potutu justifica mai usioru, inse cu atâtu mai greu foiele guvernamentali magiare; câ-ci aceste o comentase faim'a si asiê trebuit sê escuse mai pre largu. „Pesti Napló“ dîce câ faim'a a respanditu-o unu panslavistu, folosindu-se de numele corespundintu lui ordinariu alu foiei „Krajan“, si câ scopulu respanditii acestei faime a fostu: a strica credetulu foiei „Krajan“ si a face ridiculosa inaintea publiculu.

*** (Una conferintia in palatulu d'in Buda.) Dupa ce s'aude Maiestatea Sa s'a couselutatu mai lungu tempu cu ministrii Transilvaniei sositu la Bud'a. Obiectulu couselutariiloru inea nu e cunoscutu; se dîce inse câ in conferinti'a acest'a ministeriale s'aru fi cerutu si parerea barbatiloru de statu Ungariei.

Necrologu.

Alexandra Romana, profes. la Univers. sciint. in Pesta, Iosifa Romanu alv. si Alexandru Dragosiu cetatienu in Oradea-Mare, cu iniu'a doiosa incunoscintieza, cumcâ preaiubit'a loru mama, si respectivu sora

MARIA-MAGDALINA ROMANU

dupa unu morbu indelungatu, asta-di ^{20 mart.} _{1 aprilu} la 1 1/2 ore d. a. in alu 65 anu alu vietiei sale au repausatu in Domnulu. Immormentarea se va face vineri, (^{22 mart.} _{3 aprilu}) in Oradea-Mare. Fier tierin'a usiora si memori'a binecuventata!

Proprietariu, redactoru respundictoriu si editoriu: ALEXANDRU ROMANU.